

Jyske Byer og deres Mænd



III Bind:

Grindsted · Sønder Omme · Brande · Give
Thyregod · Ejstrup · Nørre Snede



NATIONAL-FORLAGET
S. Schiønning
Brønshøj, København

JYSKE BYER OG DERES MÆND



S. TH. RASMUSSEN:

GRINDSTED BY



1916
NATIONAL-FORLAGET
S. Schiønning
BRØNSHØJ, KØBENHAVN

Jyske Byer og deres Mænd



III Bind:

Grindsted . Sønder Omme . Brande . Give
Thyregod . Ejstrup . Nørre Snede



NATIONAL-FORLAGET

S. Schiønning

Brønshøj . København

Naar man ad Landevejen møjsommeligt har arbejdet sig op igennem den Dal, der fra Vejle strækker sig Vest paa, saa kommer man op paa den jyske Højderyg. Paa den første Strækning undrer man sig over de mange Kløfter og Dale; men oppe paa Højdedraget forsvinder de omtrent ganske. Landet er nu fuldstændig jævnt og fladt. Kun enkelte lave Højder hæver sig over den jævne Slette. Enkelte Aadale, som Vandløbene i Tidens Løb har dannet, strækker sig Vest paa, og Vandets Løb viser, at Sletten skraaner mod Vest. Midt ude paa denne Slette i Midtjylland ligger Grindsted 40 km fra Vejle.

Navnet Grindsted træffes c. 1340 under Formen Grünsteth. I Tidens Løb forandres Formen lidt f. Eks. til Grimsted. Navnets oprindelige Betydning er sikkert vanskelig at bestemme med nogenlunde Sikkerhed. Ordet „Grind“ betyder Bro. Det er tænkeligt, at „Grind“ og „Grindsted“ har noget Slægtskab, da der lige Syd for Byen løber en Aa, Grindsted Aa, der til Tider har været vanskelig at passere. Grindsted Sogn ligger i Slavs Herred. Det danner sammen med det østligere Sogn, Grene, et Pastorat, der ligger i det nordøstlige Hjørne af Ribe Amt. Mod Nord og Øst grænser Sognene til Ringkjøbing og Vejle Amter. Den øvrige Grænse dannes af Hejnsvig, Ansager og Ølgod Sogne. Sognet har den største Udstrækning i Øst og Vest og har et Fladeindhold af 23,943 Tdr. Land, ck. 13,200 Hektar. Af Hartkorn er der 193 Tdr. Det giver gennemsnitlig 24 Tdr. Land pr. Td. Hartkorn. Selve Fla-

den har i et meget langt Tidsrum været lyngklædt. Jordbunden bestaar udelukkende af finere eller grovere Sand og Grus. Af Sten findes kun faa; og Ler og Mergel er kun fundet enkeltde Steder, og det er dækket af mægtige Sandlag, saa Sognet har altid hørt til de magreste her i Landet. Et meget stort Areal er endnu dækket med Hedlyng, der er den vigtigste Hedeplante, desuden finder man meget almindeligt Revling, Tyttebær og Melbærris. Under og mellem Hedeplanterne findes enten et tæt Lag Lav eller Mos. Enkelte Steder i Lavningen paa Sletten kan Grundvandet komme saa nær Overfladen, at Lyngen fortrænges, og i Stedet for findes et friskt, grønt Plantedække af Græsser og Halygræsser eller endog en lille Sø uden Afløb. I den største Lavning, der strækker sig fra Øst mod Vest, snor eller rettere strækker Grindsted Aa sig. Tidligere snoede Aaen sig og var snart ved den søndre og snart ved den nordre Skrænt af Aadalen, medens den mellemliggende Eng var meget sumpet og næsten umulig at færdes paa. Nu strækker Aaen sig midt i Dalen, og ved hver Side af Dalen gaar en Vandingskanal, medens det mellemliggende Land er udgrøftet og omdannet til frugtbar Overrislingseng. Det var i 70erne, at man foretog Kanal anlæggene. Fra Overrislingskanalerne strømmer Vandet ned over Engen og frugtbargør denne for tilsidst at flyde ud i Aaen. Ved Stemmeværker ledes Vandet paany ud i et nyt Sæt Vandingskanaler, for aller at frugtbargøre ny Engstrækninger. Man ser let, hvilken Rolle Engen har spillet for Beboerne. Overordentlig mange Gaarde og mindre Landbrug ligger i umiddelbar Nærhed af Engen, der i Forsommeren giver Hø og efter Engsklættens forsyner Hedebonden med den nødvendige Græsning. De sandede Marker er om Sommeren ofte temmelig tørre og yder kun lidt efter den første Afgræsning i Maj og Juni.

Langs de fleste opdyrkede Marker findes velholdte Læplantninger. Meget store Arealer er taget ind til Tilplantning og Anlæg af Plantager. For en 30 Aar siden brændte et stort Areal Hede Nord for Grindsted. Der blev af Ejerne klaget til Amtet. I Klagen blev blandt andet nævnt, at der var opstaaet en Sandflugt som Følge af Hedebranden. I Almindelighed kan man nævne, at flere Indsande med Klitter aabenbart er opstaaet paa denne Maade.

Hedeselskabet tog Sagerne i sin Haand, idet det i Aaret 1889 opkøbte en Del Hedelodder ialt 444,9 Hektar. Hedeselskabet byggede Plantørhølig, og der er tilplantet 238,8 Hektar af den saakaldte Grindsted Plantage. I 1908 solgtes Plantørhøiligen og Hedeselskabet opførte en Skovriderhølig $\frac{1}{2}$ km Nord for Grindsted. Tilplantningen af Plantagen begyndte, da nuværende Skovrider Holt overtog Ledelsen af Arbejdet i 1892.

I Sognet findes ogsaa den store Utoft Plantage paa 551,8 Hektar. Deraf er 336,7 Hektar tilplantet af de 462,8, der er beregnet til Plantaget. Resten finder Anvendelse i Form af opdyrket Mose. Denne Plantage ejes af Familien Børgesen, København.



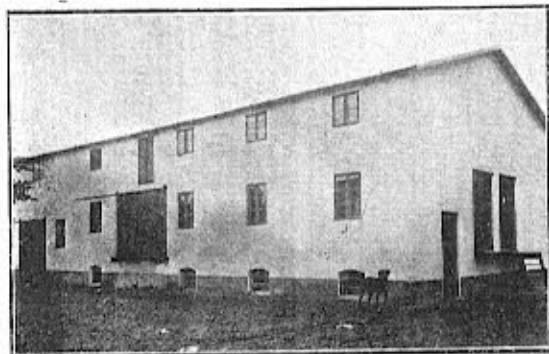
Fra Soldaterbesøget i Grindsted.

Syd for Grindsted ligger Frodeslund Plantage, der med sine mange lune Stier, ved et lille Arbejde let kunde faa Lighed med en Park. Den er anlagt paa Initiativ af Pastor Sommer — tidligere Grindsted, — omtrent samtidig med de to ovennævnte. Senere er Aageslund Plantage anlagt Vest for Sdr. Omme Vejen.

Selve Byen er anlagt paa fire Matrikelnumre; og selv om Byen vokser kolossalt, er der ingen Fare for, at den vil vokse uden for disses Grænser. Da Matrikkelen blev lagt har der sandsynligvis kun været fire Gaarde eller Behoelser med Jordejendom. Den ene har været Præstegaarden, den anden har sikkert været den der siden er blevet Kro, og den tredie, den vestlige, har sikkert været den, der har gaet under Navn af „Grindsted Rolighed“.

Begyndelsen til Byens Vækst sker saa smaat, da man faar Distriktslæge og Apotek i 1842. Det næste, der giver Betingelser for Byens Vækst, er Anlæggelsen af Landevejen fra Vejle til Varde i Aaret 1864. Senere følger Anlægget af Overrislingsengene ved Aæn. Mejeriet og Farveriet kommer først i 90erne, danner de faste Punkter, hvortil Landbrugets Interesse er knyttet. Landevejen til Sønder Omme bliver anlagt ved denne Tid, og en Del Aar senere forsvinder ogsaa den sandede og ujævne Hedevej til Hejnsvig. Nogen privat Virksomhed er efterhaanden blevet sat i Gang; men saa sent som i 80erne, findes der dog kun 40 Sjæle i Byen. Det gaar i 90erne fremad, og fra Folketællingen 1906 er der 307 Indbyggere — 1911, 460 — 1916, 1063. Selve Folketællingen taler tydeligt nok om Byens Fremgang. Denne Fremgang er en Følge af, at Byen er blevet et Knudepunkt i det midtjyske Banenet.

Naar man ser Byen ude fra Omegnen, ser den meget storstadagtig ud. De mange toetages Huse med de høje Tage og de enkelte Spir, der rager op, viser en, at det er en By i kraftig Vækst. En mørk Aften tager Byen sig særlig glimrende ud, naar man ser de mange Perlerader af elektriske Blus. Inde i Byen findes nu mange overordentlig tiltalende Bygninger; da man i de senere Aar ofte har ladet dygtige Arkitekter udføre Tegningerne der-



Grindsted Korn- & Foderstofforretning
(T. C. Oehlenschläger).

til. Forretningslivet er blevet meget moderniseret. Ned ad Strøget findes nu den Ene store, blanke Spejlglasrude ved Siden af den Anden, og ofte er der Lejlighed til at

beundre Udstillingerne i Vinduerne. Paa Hovedgaden er det absolut Forretningerne, der præger Byen og tiltrækker sig Opmærksomheden. De fleste Forretninger er selvfølgelig af ret ny Dato; men selv blandt disse er flere arbejdet godt op i kort Tid. Mange ældre Forretninger har udviklet sig meget, og har nu en meget stor Omsætning.

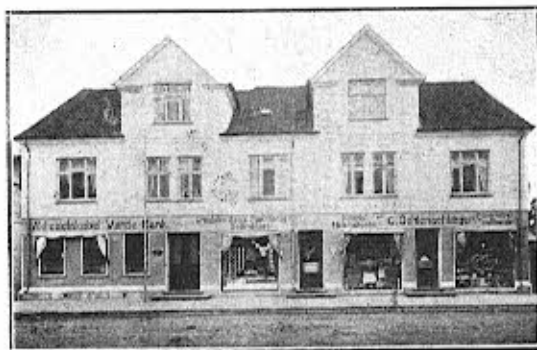
Man kan f. Eks. nævne T. C. Oehlenschlägers Kolonialhandel. Forretningen har haft mange Indhavere; men først under den nuværende er den vokset til noget betydeligt. Foruden Kolonialhandelen er der indrettet Foderstofforretning samt elektrisk Mølle. I denne Forbindelse maa man ogsaa nævne Grindsted Brugsforening, der er oprettet i Aaret 1912. Den 10. Februar afholdtes det første Møde om Sagen. Man begyndte med et Medlemstal paa 82 og havde det første Aar en Omsætning paa 108 Tusinde Kr. Medlemsantallet er siden steget til 184, og Omsætningen har i det sidste Aar været ca. 300 Tusinde Kr. For 3 Aar siden blev der oprettet et Motormølleri. Den korte Oversigt viser tydeligt, hvor stærkt Forretningen er oparbejdet under Bestyrer Jensens Ledelse.

I Byen findes der ikke mindre end 7 Forretninger, der handler med Manufakturvarer eller Tricotage. En af de ældre Forretninger er grundlagt af N. C. Nielsen, Byens ældste Borger. Han har lagt et sundt Arbejde i Byen til Gavn for dens Vækst. Han begyndte sin Forretningsvirksomhed i Byen i 1874 med et Skræderi. Forretningen udvidedes lidt efter lidt, og efterhaanden har han bygget 4 Bygninger langs Hovedgaden. Til sidst drev Nielsen en Herreekviperingsforretning, der havde en Omsætning paa ca. 30,000 Kr. I mange Aar var han Representant for Varde Bank, og foruden at han nu er Filialens Tillidsmand, har han haft mange andre Tillidshverv. Han har i det hele taget interesseret sig meget for Byens Fremgang, og blandt andet arbejdet ivrigt for at faa Baneforholdene ordnet. Lige ved Vindmøllen ligger Elektricitetsværket, der er opført 1912. Man begyndte med en Motor paa 40 Hestes Kraft; men den blev hurtig for lille, og i 1914 anskaffede man en ny 100 Hestes Motor. Den aarlige Omsætning naar op paa 15,000 Kr. Naar den nye Stationsbygning bliver færdig, vil Værket forsyne den med Lys.

Der er i 1914 opført et Dampvaskeri og i Tilknytning dertil findes en Badeanstalt med Kar-, Styrte- og Dampbade.

For at Forretninglivet skal kunne trives er det nødvendigt, at Forretningerne bliver kendt, og det sker forholdsvis let ved Annoncering. Grindsted ligger jo nu saa centralt, at Folk har Forbindelse baade i Øst- og Vestjylland. Der er ikke noget bestemt Blad, som Egnens Befolkning udelukkende holder sig til, men snart finder man et Vejle-, Kolding- eller Vardeblad i Hjemmene.

Den 3. December 1915 udkom Dagbladet „Grindsted Venstreblad“ for første Gang. I den korte Tid, der er forløbet, siden Bladet startedes, har det formaaet at vinde Fodfæste og skaffe sig en fast Arbejdsstilling. Det hører med til de Faktorer, der regnes med, naar man ser hen til Byens Udvikling. I nøje Tilknnytning til Forretninglivet og Egnens økonomiske Fremgang staar den Sparekasse- og Bankvirksomhed, der har udstrakt sit Virkefelt over Byen og dens Omegn. Den 4. September 1872 stiftedes Sparekassen for Grindsted og Omegn. Den begyndte



T. C. Oehlenschlägers Materialhandel.

med et Grundfond af 1000 Kr. Dens første Formand var Pastor Mygind, som var Formand indtil han blev forflyttet. Den nuværende Formand er Knud Lykkegaard, der ialt har forestaaet Sparekassen i 16 Aar. Sparekassen har i et Tidsrum, der strækker sig over en Snes Aar, arbejdet paa en vistnok meget ualmindelig Maade, idet den for Indskud gav 4 % i Rente og krævede 4 % for Udlaan. Det forandredes først, da Varde Bank oprettede sin Filial. Fra den Tid er der givet 4 2/5 % for Indskud, og Udlaan faas til 5 % p. A. Foruden Grundfondet er der nu et Reservefond paa 20,000 Kr. I Regnskabsaaret 1914—15 var Om-

sætningen ca. 21,000 Kr. Sparerne havde ialt 456,000 Kr. der gav omtrent 19,000 Kr. i Rente. Udlaanet beløber sig til 423,000 Kr. Selve Bankvirksomheden er af temmelig ny Dato. N. C. Nielsen ordnede i mange Aar Bankforretninger for Varde Bank. Da Vejle Bank i 1912 paatænkte at oprette en Filial i Grindsted, søgte den og opnaede ogsaa Forbindelse med flere af Beboerne. Nu ønskede man dog i Almindelighed at beholde den ældre Forbindelse med Varde, som man af Erfaring havde Tillid til. Flere af Byens Borgere tog derfor til Varde og opfordrede Varde Bank til at oprette en Filial. Efter nogen Forhandling besluttede man at oprette Filialen, og dermed maatte



Grindsted Brugsforening
(Bestyrer M. Jensen).

Sagen falde for Vejle Banks Vedkommende. Banken begyndte sin Virksomhed i Begyndelsen af Aaret 1913. Som Tillidsmænd fungerer N. C. Nielsen, endvidere Anders Præstegaard og Jens Præstegaard. Hidtil har Banken haft en temmelig god Omsætning.

Grindsted Andelsmejeri „Kildevæld“ blev oprettet 1890. I Fjor 1915 havde det 25 Aars Jubilæum. Ved denne Lejlighed gav Formanden Jens Præstegaard en Oversigt over Mejeriets Historie. Det følgende er væsentlig grundlagt paa de Oplysninger, der fremkom ved denne Lejlighed.

Man begyndte med 145 Andelshavere, der leverede c. $\frac{3}{4}$ Million Pd. Mælk i det første Aar, og Prisen for det var omtrent 28,000 Kr. Samtidig med Mejeriet i Grindsted var der oprettet et Mejeri i Jerrig ogsaa i Grindsted Sogn. Da begge Mejerierne gik daarligt paa Grund af de store Driftsomkostninger i Forhold til den ringe Mælkemængde, saa blev Mejeriet i Jerrig nedlagt i 1895. Siden den Tid er Mælkemængden stadig tiltaget. I Aarene 1914 og 15 var den leverede Mælkemængde 7 Millioner Pd. Mælk aarlig. Den solgtes til en Pris af c. $\frac{1}{3}$ Million Kr.

Den første Formand for Mejeriet var P. Thorning, der senere flyttede til Eg. Han var i mange Henseender en meget betydelige Foregangsmand. Jens Præstegaard har været Formand siden 1894. Af Mejeribestyrere var P. C. Grønlund den første. Fire Aar senere ved Grønlunds Død blev Pedersen Bestyrer. Han bestyrede Mejeriet med stor Dygtighed i mange Aar. Nu har han opgivet Mejerivirksomheden og bygget sig en dejlig Gaard lige Vest for Grindsted. Mejeriet hører til de Institutioner, der har været med til at skabe det Centrum, Byen efterhaanden er vokset op omkring.

I den Tid Andelssager begyndte at faa Medbør paa Landbrugets forskellige Omraader, da udkastedes den Tanke at oprette en Virksomhed, der skulde tage sig af Hedeegnens Farvning, Spinding m. m. Fabriken „Grindsted Andelsfarveri“ startedes paa Aktier dog saaledes, at de skulde tilbagebetales, og Foretagendet skulde gaa over til at blive en Andelsvirksomhed. Dette er ogsaa forlængst sket. Man kan sige, at dette Grundlag, Fabriken er bygget paa, er meget bredt; thi ikke mindre end 17 Sogne er interesseret deri. Af Andelshavere findes der over 1300.

De snurrende Tene og dampende Kar sattes i Virksomhed første Gang i 1890. Der var den Gang en 4—5 Mand til at forestaa det hele. I den første Tid indtraf forskellige Vanskeligheder, dog arbejdede Fabriken sig op til en Virksomhed, man nødigt vilde undvære.

Den 5. Februar 1901 nedbrændte Fabriken; men man besluttede straks at genopbygge den. Den blev noget udvidet f. Eks. med et Tørrehus. Nu anskaffede man ogsaa mere tidsvarende Maskiner samtidig med, at man tog fat med Vævning. Der beskæftiges nu gennemsnitlig 11—12 Mand daglig. At man i Hedeegne ofte har valgt Strikning

som Hovedbeskæftigelse i de lange Vinteraftener og ellers, naar der gaves Fritid, grunder sig sikkert paa, at man paa det Omraade med Lethed skaffede den tilstrækkelige Mængde Raastoffer til Veje fra de store Faarehjørde. I andre Egne har Husfliden været mere alsidig, idet de her har haft lettere Lejlighed til at skaffe sig andet Materiale. Man kunde saaledes ikke let tænke sig, at de smukt udskaarne Ting i Almuestil fremstod i træfattige Egne. Kulturen og den stærkt udprægede Arbejdsdeling gør imidlertid, at



Grindsted Brugsforenings Foderstofforretning
(Bestyrer M. Jensen).

Husfliden maa sættes til Side. Det var derfor saare rimeligt, at Midtjyllands Bønder oprettede en Fabrik af ovennævnte Art for at faa det Raastof forarbejdet, som de ikke mere var i Stand til at udnytte selv.

Naar Folk skulde have Ting, de ikke selv kunde forarbejde, saa kunde de enten købe dem af omrejsende Kræmmere eller tage til Vorbasse Marked, hvor der var meget mer forskelligt Kram at vælge imellem. Dette ældgamle Marked har i en Aarrække i den første Halvdel af det 18. Aarhundrede været holdt i Dal ved Kroen Øst for Grindsted. Det blev som bekendt atter flyttet til Vorbasse, men medens Vorbasse nu har to Markeder har Grindsted 4.

Det største Marked er i Reglen Sommermarkedet. Paa Markederne kan man iagttage, at Egnens Heste- og Kvægbestand er ikke overdreven god, selv om den har bedret sig meget i de senere Aar. Ved Sommermarkedet findes der en utrolig Mængde Gøgl, hele lange Basarer med Kageboder, Skydetelte, Karruseller og lignende. Lirekasser,

Blæseinstrumenter og Udraabere søger at tiltrække sig Folks Opmærksomhed og laver et øredøvende Spetakkel, som først holder op meget sent, eller naar det stedlige Politi standser Forretningerne.

Den gamle Kro i Grindsteddal ejedes en Tid af Degnen i Grindsted. Han var i økonomisk Henseende højt hævet over Datidens øvrige Degne. Endnu gaar der flere Sagn om Poul Degn i Grindsted. Han blev tilsidst fordrukken, og det overraskede Folk. Sagnet fortæller saa, at der en Aften kom en „Nordmand“ ind i Krostuen. Han satte sig til at drikke og blev tilsidst fuld og yppede Klameri. Kromanden vilde ikke finde sig deri og sætter ham ud, men derover bliver han meget vred og siger: „Naar jeg kommer hjem, skal du faa min „Lyst“. Efter den Tid



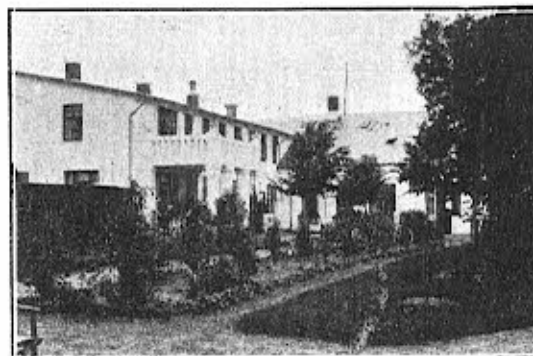
Grindsted Hotel (L. Hansen).

har ingen set „Nordmanden“, men et halvt Aars Tid efter den Begivenhed blev Kromanden meget drikfældig.

Poul Degns Søn byttede Gaard med en Gaardmand i selve Grindsted for ca. 75 Aar siden og førte samtidig Gæstgiveriet med sig. Siden har Slægten solgt Kroen, og den nuværende Ejer har haft den i en længere Aarrække. Det er naturligt, at der er foretaget megen Om- og Tilbyggen i Kroejer L. Hansens Tid for at svare til de Fordringer, der stilles til en stærkt besøgt Kro. Det man dog særlig lægger Mærke til er den dejlige Have, som Hansen alene har Æren af at have anlagt. Paa Havens Plads laa tidligere en Plantage, nu findes der store skyggefulde Løvtræer og dejlige, friske, grønne Plæner. Roser, Blomster og Buske trives saa godt og blomstrer saa frodigt som

i de luneste Haver i Østjylland. „Han kan jo ikke være rigtig klog,“ sagde man om Kromanden, da han begyndte at plante Løvtræer og Buske for en 14—15 Aar siden.

Banerne, som man mener skal føre Grindsted frem til noget uanet stort, er af ret ny Dato. Der har været mange Planer fremme for at skaffe Jernvejsforbindelse med Omverdenen. Man tænkte paa at faa Mergelbanen indrettet til Trafikbane. Egtvedbanens Forlængelse til Grindsted var ogsaa paa Tale. Der blev holdt mange Møder, og ofte gik det hedt til. Engang ved et Møde talte Folketingsmand Laust Rasmussen om, at man havde Udsigt til at faa et større samlet Banenet ud paa Heden. Fra dette Møde var der mange, der gik uforstaaende bort. Det var mer, end de syntes, der kunde være Tale om at gen-



Grindsted Hotels Have (L. Hansen).

nemføre. Det var en Plan saa storslaaet, at den umulig kunde finde Tilslutning. Der blev om denne Sag ikke holdt nogen større Sognemøder, kun et Udvalg blev nedsat til at forhandle med de forskellige Myndigheder paa Sognets Vegne. I 1908 bliver det Forslag Lov, der sætter Grindsted i Forbindelse med Vejle, Kolding (Vejen), Bramminge, Varde, Troldhede og Funder.

Da Privatbanerne har presset paa for at blive færdige tidligst muligt, saa maatte Statsbanen tidligt tage fat for at kunne overtage Ledelsen af Baneanlæggene paa Grindsted Station. Derved var man sikret mod Forandringer og Bekostninger af unødvendig Art. Banenettet om Grindsted blev derfor først taget under Arbejde, og selv om

Eggen er næsten plan, saa er der dog udført store Jordarbejder. Nord for Byen er der udført flere store Dæmninger, fordi Troldhedebanens Spor er ført oven over Statsbanens. Krydsning undgaas derved inde paa Stationen, og enhver Fare for Sammenstød er fuldstændig udelukket. Hvor Banerne krydser Mergelbanen, Landeveje og Aæer



Fra Baneindvielsen i Grindsted.

er der anlagt store Dæmninger og Brobygninger. Paa selve Stationspladsen er der anlagt en stor Tunnel ind under Sporene for Persontrafikkens Skyld, med tre Opgange staar den i Forbindelse med de tre Perroner. Der er ialt opført 9 store Brobygningsarbejder i megen kort Afstand fra Byen. Banenettet omkring Grindsted er færdig til at tages i Brug, naar man lige undtager Vardebanen, der paa-begyndtes i Begyndelsen af Aaret 1916.

Med Hensyn til Banens Aabning blev Vejle—Vandel—Grindsted Banen aabnet for et Par Aar siden. Troldhede—Grindsted—Vejen og Grindsted—Bramminge bliver saa vidt gørligt aabnet i Efteraaret 1916. Resten kommer rimeligvis i Gang i Løbet af et Par Aar.

Da den første Bane aabnedes, blev der opført en intermistisk Stationsbygning af Træ. Den ny, store Stationsbygning skal være færdig til de andre Baners Aabning og foruden Ventesale vil der blive indrettet en Restauration ligesom paa andre større Banegaarde. Man kan anlægge saa mange Baner, man vil, og bygge saa mange Forretninger, det skal være, og dog vilde Grindsted aldrig blive en stor By med mindre den fik et Opland, der var noget værd. Selve Lyngheden er som Indtægtskilde omtrent

værdiløs for Landbruget. Heden kan udnyttes paa flere Maader, da den trods alt indeholder Værdier, men der er næsten kun en Maade Landmanden kan faa fat paa disse Værdier, og det er ved at bruge Mergel. Det er dog meget kostbart at køre ret langt med Mergel og især paa sandede Hedeveje. Da der i Grindsted Sogn ikke findes Mergel eller i hvert Fald er den for dybt nede i Jorden til at det kan betale sig at hente den frem, saa har Hede-bønderne næsten ikke kendt til Brugen deraf. Man havde nok hørt om den Virkning, Mergel kunde frembringe; men de fleste kunde kun se, at de satte sig i sikre Udgifter, men en meget usikker Indtægt ved at bruge Mergel.



Lille Johannes' Hus.

Der var ikke mange, der kunde indse Nyttens af en fast Mergelbane, men Dalgas og Ingeniør Brøndsted arbejdede meget ihærdigt for at faa Sagen gennemført. De tog om til de enkelte Bønder og bearbejdede dem i længere Tid, indtil de lovede at tegne sig for et større eller mindre Antal Aktier. Der holdtes endog en hel Sammenkomst ved Grindsted Kro for at faa det tilstrækkelige Antal Aktier tegnet. Brøndsted stod paa en Vogn og tilbød i veltalende og overtalende Ord Forsamlingen at tegne sig. Paa Afstand skulde man tro, det var en Auktion, man overværede, saa ihærdigt blev der agiteret.

I 1886 aabnedes Banen, der skulde lede den gyldne Strøm ud over Sognet. Den har i Aarenes Løb ført store Mængder Mergel ud fra Stilbjerg og været med til at skaffe øget Velstand og bygge mange ny Hjem. Muligvis er det

en af de vigtigste af Banerne, der er anlagt ved Grindsted. Den hjælper i høj Grad til at bedre Oplandet.

Det er dog ikke sagt for at forklejne de andre Baner, der sandsynligvis, som Vejle Banen, vil tillade til en bestemt Aarstid, at man lossere Jernbanevogne med Mergel ud for den Mands Mark, som Mergelen ønskes bragt ud paa. Paa denne Maade vil Banerne blive af meget stor Værdi for de Ejendomme, der ligger nær Banelinien uden dog at ligge i Nærhed af en Station. Det er dog mærkeligt, at der endnu findes Strækninger langs Mergelbanen, der ikke er opdyrket, skønt den har været i Virksomhed i 30 Aar.

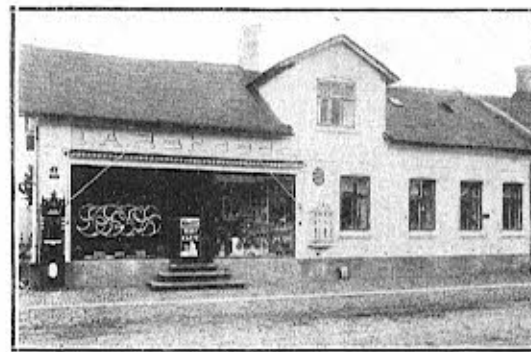
Det var først i 1877, at der oprettedes en Postekspedition i Grindsted. Der var den Gang tre Postbude til at besøge Fordelingen af Postsagerne i Grindsted og Hejnsvig Sogne. De kunde paa Grund af deres Faatallighed umuligt komme til hver enkelt Hus og Gaard i Sognene. Der var derfor indrettet Postkasser oftest ved en Gaard, hvor Postsagerne blev nedlagt til de Folk, der boede der i Omegnen. Hver Hedebo skulde saa hente sin Post i en bestemt Postkasse, og da der sjælden eller aldrig holdtes Aviser, saa kunde Brevene ofte blive mere en 14 Dage gamle. Dagvogne var den eneste Befordring, og til Hejnsvig, hvor der for ikke en Snes Aar siden kun var en Hedevej, kunde man ikke bruge Fjedervogn, men den kørende Post maatte færdes i en stiv Fjællevogn. I 1904 oprettedes Brevsamlingssted i Hejnsvig, og først i Aarene derefter blev de fælles Postkasser nedlagt, og Posten blev



Grindsted Posthus.

bragt til hvert Hus i Sagnet. Samtidig med Byens Udvikling er Mængden af Postsager ogsaa steget i høj Grad. Paa Grindsted Postkontor er der foruden Postmester Mørch to Postekspedienter: Under Postkontoret hører fem Brevsamlingssteder og 21 Postbude. Til Brevsamlingsstederne befordres Postsagerne nu kun til Hejnsvig af den langsomme Dagvogn, medens man i nordlig og vestlig Retning sender de hurtige og fidsvarende Biler.

Den 10. Januar 1641 skænkede Laurits Skram en Gaard til Præsteembedet. I Krigene ved 1660 blev Gaarden udplyndret og ødelagt, og i lang Tid hørte Embedet til de aller fattigste. Der fortælles saaledes, at en Præst skrev



J. A. Rahbechs Kolonial- & Delikatesseforretning.

til Biskoppen: „Hvortlænge skal jeg forblive i dette Pinested.“ Det blev meget unaadigt optaget; men Hensigten opnaaedes dog ved, at Præsten kort efter blev forflyttet.

Over Grindsted Aa havde der engang ført en Bro, der blev nedbrudt under en Krig for at forhindre Fjendens Fremgang. Aaen var ofte meget vanskelig at passere for Præsten, der skulde færdes over den, naar han vilde besøge det daværende Anneks Hejnsvig. Grene hørte da til Vorbasse. Han fik imidlertid kongelig Tilladelse til at opkræve Bropenge mod for egen Regning at bygge og vedligeholde en Bro. Denne Afgift er bleven opkrævet endnu i 1851 og har altid tilhørt Præsteembedet.

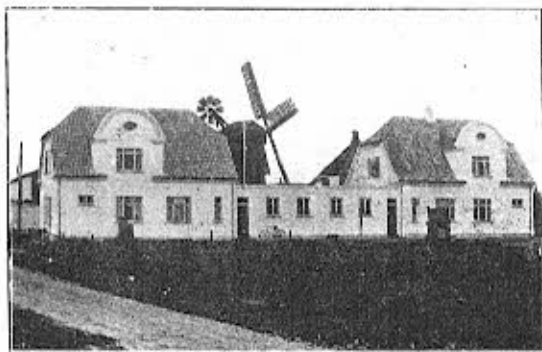
Præstegaarden nedbrændte i 1887 og samtidig gik et Arkiv til Grunde. Da den ny Præstegaard opførtes, flyttedes den lidt mod Nord. Der blev derved Plads til at

udvide den gamle lune Præstegaardshave, der tidligere var den eneste i Byen, der havde store, gamle Træer.

Man kan med Sikkerhed gaa ud fra, at Grindsted Kirke er bygget for Valdemar Sejrs Død. Det er højt usandsynligt, at den er bygget i den følgende Tid, da der førtes saa mange bitre Kampe mellem den gejstlige og den verdslige Magt.



Blikkenslager H. C. Andreasens Villa.



Tømrermester Plesner Blochs Ejendom.

Kirken bestaar af Skib, Kor og Vaabehus. Den er hovedsagelig af tilhugget Granit. Efter en ældre Opgivelse har Koret og Skibet været tækket med Bly. Nu er kun Koret blytækt, medens Skibet og Vaabehuset er teglhængt. Da Kirken helt mangler Taarn, hænger Kirkeklokken i et Trætaarn paa en Jordhøj Øst for Kirken. Kirkeklokken er støbt i Lübeck 1613 af Berent Bodemann.

Over Indgaegen til Kirken findes udhugget i Muren 3 Skikkelser, som man antager er Kristus og to af hans Disciple. Disse Figurer er dog skjult af Løftet i Vaabehuset. Paa den gamle jernbeslaaede Egetræsdør, der fører ind til Kirken, kan man paa den udvendige Side se Aars-tallet 1652. Inde i Kirken er der Bjælkeloft baade i Skibet og Koret. Mellem Kor og Skib findes en tyk Mur med Korbue, der er høj i Forhold til Bredden. Den bestaar foroven i en halvrund Bue. Denne Bue og for-øvrigt meget andet viser, at Kirken er bygget i ren Rundbuestil. Den svære Mur ved Koret kan tyde paa, at den en Gang har været den østre Gavl, og at Koret er en lidt

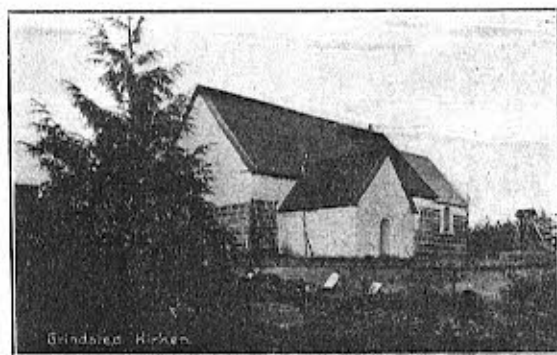


Landinspektør N. H. Nielsens Villa.

senere Tilbygning. Altertavlen er lavet i Horsens 1740. I Midten findes et Billede af Nadveren. Ved hver Side deraf en udskaaet Kvindefigur.

I Korbuen staar en firkantet Døbefont med Messingdøbefad. Igennem Muren er Opgang til Prædikestolen fra Koret. Prædikestolen er smukt udskaaet og med Søjler. Man ved, at Kirken blev udplyndret under Svenskekrigen, og da Prædikestolen er fra Tidsrummet der omkring, saa maa man antage at den er lavet kort efter 1660. Paa den nordre Side af Korbuen symetrisk med Prædikestolen fandtes tidligere en Tavle med protestantiske Præsters Navne, den er nu dækket, og Pladsen foran optaget af en Kakkelovn. I Koret findes en aaben Begravelse, der har tilhørt Herregaarden Urup. Midt i Skibet findes ogsaa en Begravelse. Det er sandsynligvis en forhenværende Pastor Haagen, der ligger begravet der.

Flere ejendommelige Kirkestole er enten helt forsvundet eller ogsaa findes blot Rester deraf paa Kirkeloftet. I den senere Tid har man anskaffet et Pipeorgel til Kirken fra Andreasen, Ringkjøbing, og der er indlagt elektrisk Lys. Kirken maa siges at være for lille til Menigheden. Hver Søndag fyldes den, saa selv de Bænke, der staar ned ad Hovedgangen maa tages i Brug. Ved de store Højtider og ved andre Lejligheder er Kirken overfyldt. Man maa derfor anlage, at der forestaar en Udvidelse af Kirken. Helt hen i 1880'erne laa Kirgaarden hen som en Fælle, hvor man slog Græs og avlede Hø. Sidst i 80'erne satte flere Mænd sig det Formaal at faa den anlagt, saa den kunde smykkes som en Have. For at skaffe



Grindsted Kirke.

Læ plantede man straks Graner langs alle Sider af Kirkegården, og lige uden for Kirkegaardsmuren blev der plantet nogle smaa Plantager. Ved samme Lejlighed blev nogle Hovedgange anlagt. Nu er Kirkegården velholdt, som saa mange andre, men den er overfyldt, og en Udvidelse er nødvendig. I 1891 byggedes det første Missionshus „Pella“. Der var den Gang ikke saa faa Missionsfolk i Byen og dens Omegn. Indre Missions Tilhængere er tiltaget omtrent i Forhold, som Folkemængden er steget. Pella blev til sidst for lille, og man besluttede da at opføre et andet, der kunde passe ved alle Lejligheder. I 1915 byggedes et stort Missionshus lige over for Kirken. Det indrettedes med en stor Sal og to mindre foruden en Lejlighed ovenover de to mindre Sale og Vestibulen. Der er ligeledes indlagt elektrisk Lys.

Der havde længe været en Degn i Grindsted, inden der blev tale om, at Børnene skulde have nogen Undervisning, i hvert Fald ikke ud over Religion. I det 17 Aarhundrede byggede Degnen sig selv et lille Hus, da der ikke var nogen Degnebolig. Christian den VI's „Forordning om Skoler paa Landet af 23. Januar 1739“ bestemte, at Degnene tillige skulde være Skoleholdere. 1741 blev Sogndegnen i Grindsted ogsaa Skoleholder, og en Skole bliver



Engelsk Beklædnings-Magasin
(ved H. Hansen).

bygget lige Nord for Kirkegården. Embedet var meget fattigt, og en senere Degn skænker saa et Stykke Jord til Degne- og Skoleholderembedet.

For en Menneskealder siden laa Skolen stadig paa samme Plads ved Kirkegården, og der hørte da ca. 45 Hektar Hede til Skolen. For en halv Snes Aar siden flyttedes Skolen over Landevejen. Paa Grund af det stærkt stigende Børnetal, og samtidig med, at Beboerne ønkede, at deres Børn skulde have noget mere Skolegang end hidtil, saa indrettedes der en Forskole i 1911. Inden lang Tid var Skolen overfyldt og for at afhjælpe den foreløbige Nød, har Realskolen overtaget en Klasse, som den underviser i de almindelige Skolefag. Efter nogen Strid, særlig om Beliggenheden, er man nu i Aaret 1916 i Færd med at opføre en toetages Skolebygning med 4 Klasseværelser i umiddelbar Nærhed af Kommuneskolen.

J. K. Nielsen har været Lærer i Grindsted Skole i omtrent en Menneskealder. Han har i den Tid udvist meget

alsidige Interesser, blandt andet har han i høj Grad interesseret sig for Egnens Historie og Geologi.

For en halv Snes Aar siden blev der bygget et Forsamlingshus, som indrettedes til Gymnastiksal. Den benyttes baade af Kommuneskolens og Realskolens Elever. Om Vinteren anvendes den i Reglen til Gymnastik for Ungdommen fire Aftener om Ugen. Oprindelsen til Realskolen kan føres tilbage til Halvfemserne. Apoteker Jopp, Bestyrer paa Grindsted Apotek, holdt i de Aar en Lærerinde, og enkelte andre Borgeres Børn kom efterhaanden til at deltage i Undervisningen paa det gamle Apotek.

Da Elevantallet voksede lejede man Værelser og antog en Lærer til at undervise Børnene. Det blev imid-



Grindsted Realskole.

lertid foreslaaet Beboerne udenfor Grindsted, at mindre-aarige skulde have Hverdagsskolegang. De gik ikke ind paa Forslaget, skønt Skolegangen baade i Grindsted og ellers i Hedeegne ofte har været og endnu kan være yderst minimal. Man fortsætter altsaa den private Skole.

Noget senere fremkommer Forslaget om at oprette en Realskole, og en saadan bliver bygget bag ved Byen Nord for Landevejen. Det skele i Aaret 1907. Senere foretoges en Udvidelse ved at bygge en Lejlighed i Forlængelse af Skolebygningen. Aaret 1914 er et Vendepunkt i Skolens Historie. Realskolen, der hidtil havde været ejet af et Aktieselskab, bliver nu solgt til Lærer J. Futtrup. Denne bygger i 1914 en ny tidssvarende Skolebygning med store rummelige Klasseværelser. Desuden indrettes der Elevværelser, saa Skolen kan modtage Kostelever. Grindsted

Kost- og Realskole har i Skoleaaret 1915—16 haft ca. 75 Elever, og den forbereder til alm. Forberedelseseksamen.

Den tekniske Skole er omtrent en halv Snes Aar gammel. Som Lærer virkede i de første Aar Skovrider Holt og Kredslæge Melchiorsen. Den første underviste i Frihaandstegning og geometrisk Tegning, den sidste i Regning og Dansk. Skolen havde ofte godt en Snes Elever ved Skoleaarets Begyndelse, men det kneb ofte at holde dem sammen, naar man begyndte igen efter Jul. Formanden, Skovrider Holt var i mange Aar en udmærket Leder af Skolen. Ikke blot underviste han selv og ofrede den megen Tid, men han fik ogsaa andre til at interessere sig for Sagen og yde den pekuniær Støtte.

Ved den Tid Haandværkerforeningen blev stiftet var den tekniske Skole blevet en ret udpræget Haandværkerskole. Da Svendene et Aar umuliggjorde Skolens Drift, mente Skovrider Holt sig berettiget til at træde tilbage og overlade Skolen til Haandværkerforeningen, der jo væsentlig bestod af Byens Mestre. Han troede, at det vilde forøge deres Interesse for Sagen i nogen Grad.

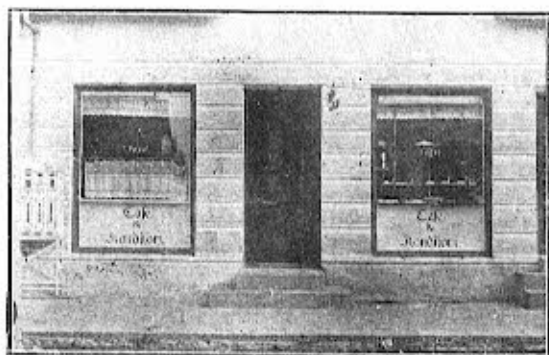
For Tiden arbejder Skolen under de samme ofte ret brydsomme Vilkaar som andre mindre Skoler af den Art.



A. Andersens Smede- & Maskinforretning.

Skolen er Medlem af „Foreningen af tekniske Skoler i Danmark“, og som saadan er Undervisningsfagene de sædvanlige. Haandværkerforeningen, der er 5 Aar gammel, har købt en Byggegrund, og vil først og fremmest opføre en Bygning med Lokaler til den tekniske Skole.

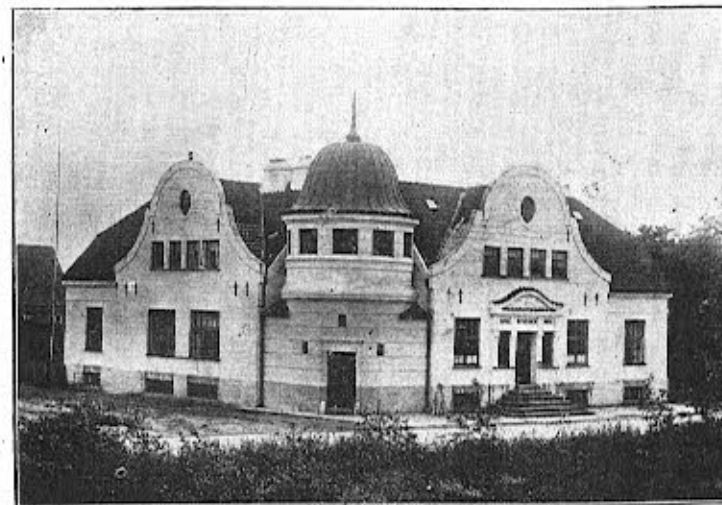
To andre Foreninger, der er af største Betydning for Byens materielle Udvikling, er Grundejerforeningen og Borgerforeningen. Den første er kun et halvt Aar gammel, men har allerede været meget aktiv. Den anden er oprettet ca. 1900, og den har givet Stødet til mange samfundsnyttige Tings Fremkomst. Den har sat den tekniske Skole i Virksomhed. Elektricitetsværket er bygget paa dens Initiativ. I 1903 blev der vedtaget en Byggevedtægt og en Sundhedsvedtægt. Justitsministeriet har approberet Sundhedsvedtægten. Grundejerforeningen har sammen med de to andre Foreninger udskrevet en Konkurrence om Navne til Byens Gader. Det nedsatte Udvalg bedømte de indkomne Forslag og har indsendt et Rids over Byen med Vedføjeelse af Gadenavne til Sogneraadets Approbation.



F. Wedels Bageri & Conditori.

Byens Kloaksystem er ligeledes ordnet paa Foranledning af Borgerforeningen. For Tiden arbejder den paa at skaffe Byen et Anlæg. Fra privat Side arbejdes der paa at rejse en Mindesten for Dalgas paa en af Byens aabne Pladser eller i det eventuelle Anlæg.

I Grindsted Skole har der i meget lang Tid været en Folkebogsamling. Den havde omkring 1860 mange gamle Bøger, som var meget brugt f. Eks. Blichers Noveller. Den hed Grindsted-Grene Sognebogsamling, og den førte op imod den ny Tid en ret ubemærket Tilværelse. I 1910 foranstaltede Borgerforeningen en Tombola til Fordel for Bogsamlingen. Den gav et Udbytte paa 700 Kr. For en Del af disse købtes ny Bøger. Man lod de mest defekte Eksemplarer sortere fra, og der blev lavet en Vedtægt, saa



Grindsted Apotek
(T. I. Skjoldborg Petersen).

man havde bestemte Regler at gaa efter. For Resten af de 700 Kr., der ikke anvendtes til Indkøb af Bøger, paa-tænker man i Forbindelse med Tilskud fra andre Sider at oprette en Læsestue med Haandbibliotek, der skulde være nøje knyttet til Folkebogsamlingen.

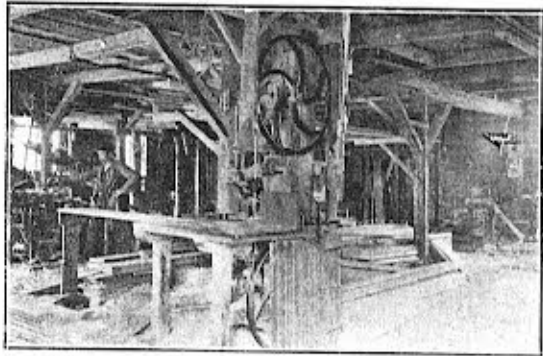
Den 16-aarige Foredragsforenings Betydning er af samme Art som Folkebogsamlingens; de hjælper begge til at sprede aandelig Oplysning over Egnen.

Af Bygninger, der er af Interesse for Offentligheden har man en Politistation fra 1912, et Syge- og Epedimihus samt et Apotek. I Midtjylland blev der i 1842 oprettet et Distriktslægeembede. Det var Meningen, at Lægen skulde bo i Sdr. Omme, og at Apoteket ogsaa skulde ligge der; men man vilde ikke have den der. Kromanden vilde ikke sælge en Byggegrund til Apoteket, fordi Sognet saa snart vilde faa en forsullen Stakkel mere at forsørge. Da Kromanden tillige var den eneste der ejede Heste, saa frygtede han ogsaa, at han al Tid skulde være optaget af at køre med Doktoren. Det var derfor rent midlertidigt, at Lægen og Apotekeren sad til Leje i Sdr. Omme. Efter et Aars Forløb flyttede de begge til Grindsted, hvor der byggedes en Distriktslægebolig, medens Apoteket indrettedes i Gaarden »Grindsted Rolighed«. I 1903 byggede Ribe Amt et

Epidemihus til 12 Senge. I 1908, Aaret efter, at den nuværende Kredslæge Melchiorsen havde overtaget Embedet, blev der bygget et Amtssygehus til 10 Senge. Sygehusets Belægning var i det første Par Aar ikke overdreven stor, men i de sidste to Aar har der oftest været over normal Belægning med 6—700 Sygedage om Aaret.

Sygehusene ligger inde i store smukke Haver, der spænder over et Par Hektar Land. Haverne skraaner ned mod Syd til Aaen og har en ligefrem ideel Beliggenhed.

Ved den Tid, da Amtssygehusets opførtes, byggedes Kredslægens Bolig, der dog er Lægens private Ejendom. Begge Bygningerne er opførte efter Tegninger af Arkitekt Christof Hansen, Vejle. Denne har ogsaa udført Tegnningen hvorefter Apoteket er opført.



Mar. Jensens Savværk.

Det ældste Apotek indrettedes i en Bondegaard, senere byggedes et nyt Apotek, og 1908 opførtes den ny smukke Bygning. Der har ialt kun været 4 Indehavere af Privilegiet. Den første Ottesen, var jævn og omgikkes meget med Bønderne og drak med dem. Senere kom Mende og derefter dennes Enke. Den nuværende Apoteker Skjoldborg Pedersen har faaet Privilegiet ved Enkefru Mendes Død.

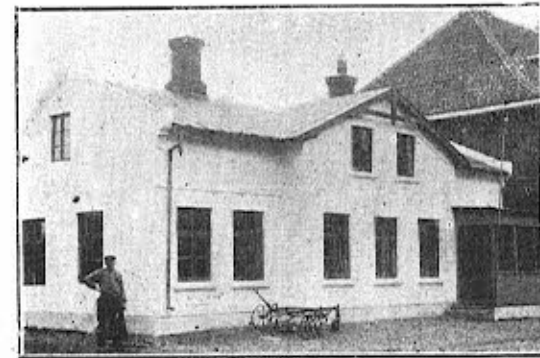
HISTORISKE BEMÆRKNINGER.

Mange af Jyllands sandede Egne, der nu regnes til de tyndest befolkede, har engang været tættere befolkede end de Egne, hvor der findes frugtbare Lerjorder. Beviset herfor finder man ved at undersøge, hvor der findes det største

Antal Gravhøje. Undersøgelserne har vist, at der paa den jyske Hede findes forholdsvis mange Gravhøje.

Den Egn, det sandede Grindsted Sogn omspænder, har den Gang haft mange Beboere. Alene i Grindsted Sogn har der været ca. 105 Gravhøje, men en Del deraf er sløjfet. Af de tilbageblevne er 14 fredlyst.

Folkene i Oldtiden har valgt deres Bopladser paa de Steder, hvor de med deres enkle og primitive Redskaber har kunnet behandle Jorden, og hvor der har været nogenlunde let Vejforbindelse fra den ene Samling Beboelser til den anden. Den samme Slægt har boet i den samme Egn i lange Tidsrum. Den har været knyttet til Stedet af to Aarsager. Det har været vanskeligt at tage ny Jord ind



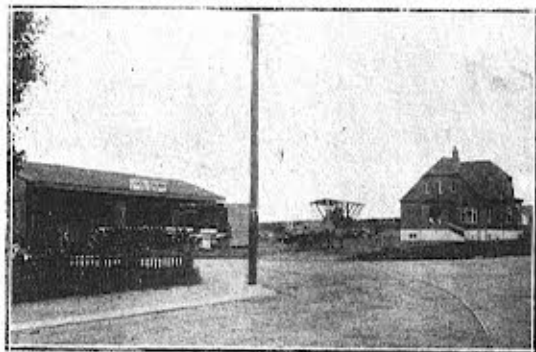
Smedemester S. Elbæks Smede- & Vognforretning.

til Dyrkning, derfor har man benyttet det samme som Fædrene tidligere. Det andet har været Skægtstoltheden og Ærbødigheden for Fædrene. Det har de givet Udtryk ved at bygge Mindesmærker, der har staaet ikke blot i to men i fire Tusinde Aar og forhaabentlig vil faa Lov til at staa der i Aartusinder endnu. I Krigstider drog Fjenderne saa godt som altid op gennem Heden, hvor der var saa lidt til at hindre deres Fremtrængen. Maalet var den Gang Viborg, Jyllands Hovedstad. Mere end Fjenderne var dog den sorte Død i det 14. Aarhundrede medvirkende til, at Heden blev affolket, og Lyngen erobrede det dyrkede Land

Hvor stærkt Grindsted Sogn er hærget af den sorte Død, kan man ikke faa oplyst; men man har et nogenlunde klart Billede af, hvad Folkene har maattet lide i den følgende Tid. Bønderne har sikkert været med i Bonde-

oprør og maattet lide en meget haard Straf. Mange har mistet deres Gaarde helt eller blevet Fæstebønder.

I Krigene mellem Sverrig og Danmark fulgte Svenskerne og deres Forbundsfæller den gamle Hærvej op gennem Jylland. Under Torstensonkrigen 1644—45 blev mange yderst fattige. Langt værre gik det dog i den næste Svenskekrig i Aarene 1657—1660. Af en Indberetning, som Beboerne i Grindsted Sogn har indgivet efter Krigen, faar



S. Nielsens Tømmerhandel.

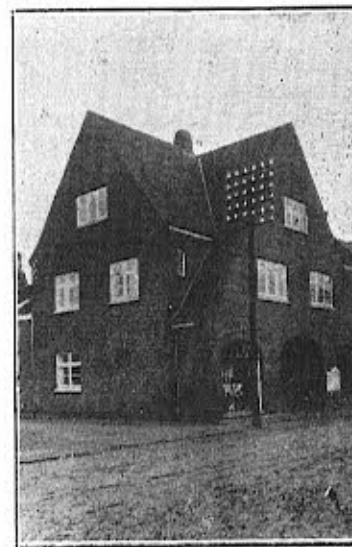
man et Indtryk af, hvor meget de har maattet lide. Fjenderne har sikkert bogstaveligt talt rensed Sognet for Penge, Korn og Dyr. Mange blev forjaget fra deres Hjem og en Del vendte aldrig tilbage. Hjemmene var ofte fuldstændig ødelagt, og de Folk, der vendte tilbage, kunde kun ved den yderste Tarvelighed og Nøjsomhed opholde Livet.

Samtidig med, at Ødemarkerne bredte sig paa den dyrkede Jords Bekostning, tiltog Ulvene ogsaa stærkt i Antal. De blev en slem Plage for de enligboende fattige Hedeboender.

Selv i 1864 sender den tyske Hær sine Fortropper ret langt fra Hovedkvarteret op over Heden. Det kom den 29. Februar til en Fægning ved Vorbasse mellem vestfalske Husarer og nogle Aarhusdragoner. Husarerne blev slaaet paa Flugt, og der toges en Del Heste og Husarer til Fange. Om Aftenen blev de saarede, og Fangerne ført til Grindsted. Samme Aften døde en tysk Husar, Jacobi, som Dagen efter blev begravet paa Grindsted Kirkegaard. Den 12. Marts døde en dansk Korporal, Laurs Nielsen, der var saaret af et Stiksaar i højre Øre, af Hjernebetændelse. Paa deres Grave er der rejst et Mindesmærke.

Indtil vore Dage har Bønderne levet meget nøjsomt. Enkelte Slægter har derved i Løbet af lang Tid opnaaet at samle sig Velstand, medens andre Slægter hele Tiden har maattet kæmpe for at holde Nøden udenfor.

Befolkningen var efter 1660 meget tyndt fordelt over Sognet, og den tiltog kun saare lidt i de næste 200 Aar. Først omkring 1860 kan man sige, at Folketallet vokser. Foruden Kirken, Præstegaarden og Skolen var der i Byen kun en Kro og enkelte Huse.



Grindsted Skraeder- & Herreekviperingsforretning
(P. Bejer Jensen).

Da Byen begyndte at tage til i Vækst, foregik det hovedsagelig langs Landevejen, men ogsaa til Dels langs Vejene, der gaar til Byerne i Omegnen. Efter at Jernbaneterrænet var afmærket og Stationens Beliggenhed bestemt, har Bebyggelsen særlig fundet Sted langs de nyanlagte Veje, for hvilke Stationen kan siges at være Midtpunktet.

Der er meget der taler for, at Byen vil vokse meget mere endnu. For at Byen kan blive rigtig stor, maa den dog have et Opland, der er noget værd, og det mangler foreløbig. Byen vil dog uden Tvivl selv skabe sig et Opland, omtrent som det er sket i det andet Hedecentrum, Herning; men det er dets Værdi, der vil faa afgørende Betydning for Byens Vækst. Hellere maa Byen dog vokse sund end forvokse stor.

KENDTE NAVNE OG DATOER.



T. C. Oehlenschläger
Købmand.



T. J. Skjoldborg Petersen
Apoteker.



L. Hansen
Hotelejer.

T. C. Oehlenschläger, Købmand, f. 1881 i Hejnsvig, driver Byens største Forretning i Kolonial, Material & Farvehandel baade en gros og detail. Driftlige og energiske Forretningsmænd som Købmand Oehlenschläger skaber Fremtiden for Grindsted By.

T. J. Skjoldborg Petersen, Apoteker f. 1872 i Herning, uddannet paa Maribo Apotek, og Pharmaceutisk Lærestanstalt, var Bestyrer af Grindsted Apotek fra 1903—1916, fik da kgl. Privilegium som Apoteker i Grindsted, i 1908 opførte Apoteker Skjoldborg Petersen det smukke Apotek som er en Pryd for Byen.

L. Hansen, Hotelejer, f. 1862 i Bække Sogn, var oprindelig Landmand, derefter i 5 Aar Vognmand i Esbjerg, indtil han i 1900 købte Grindsted Kro, som i de forløbne Aar er blevet ombygget og moderniseret, saaledes at den nu fremtræder som et hyggeligt Hotel med et fortrinligt Køkken.

J. A. Rahbech, Købmand, f. 1882 i Filskov, lært Handelen hos Mourits Jensen & Co., Hønen, overtog 1914 sin nuværende Forretning, som under Rahbechs dygtige Ledelse

allerede har fordoblet sin Omsætning. En elskværdig og driftig Mand, som er afholdt af sine Kunder.

A. Andersen, Smedemester & Maskinfabrikant, f. 1881 i Hejnsvig, uddannet hos Smedemester Knudsen, Hejnsvig, driver en ret omfattende Smede & Maskinforretning og fabrikkerer som Specialitet Hakkelsemaskiner, Tærskværker og Rensemaskiner. En dygtig og djærv Haandværker, som nyder sine Medborgeres Tillid.

S. Nielsen, Tømmerhandler, f. 1886 i Glerup Gjedsted, uddannet hos J. A. Simonsen & Søn, Trælastforretning i Gjedsted, driver en omfattende Forretning med Trælast, Støbegods, Kul og alle Bygningsmaterialer. En flink energisk Mand, der nyder stor Tillid hos Kunderne.

Franz Wedel, Bagermester, f. 1869 i Vejen, lært hos Bagermester Andreasen, Askov, etabl. i 1889 i St. Andst og i 1896 i Grindsted, Wedel er en af Byens ældste og dygtigste Haandværkere.



J. A. Rahbech
Købmand.



A. Andersen
Smedemester.



S. Nielsen
Tømmerhandler.



F. Wedel
Bagermester.



P. S. Kjeldgaard
Lærer & Redaktør.



N. H. Nielsen
Landinspektør.

P. S. Serup Kjeldgaard, Lærer, f. 1887 i Karby. Foruden sin Lærergerning er Kjeldgaard Redaktør af det nye »Grindsted Venstreblad«.

N. H. Nielsen, Landinspektør, f. 1882, modtaget sin Uddannelse paa Landbohøjskolen i København, etabl. 1909 i Grindsted, er i Bestyrelsen for Grundejerforeningen og Elektricitetsværket.

S. Th. Rasmussen, Lærer, f. 1892 i Gravlev, dimitteret fra Gjedved Seminarium. Nærværende Skildring, som i korte Træk fortæller Grindsteds rivende Udvikling, skyldes Lærer Rasmussen, og yder Forlaget ham herved sin Anerkendelse for samme.

H. C. Andreasen, Blikkenslager, f. 1885 i Horsens, lært hos Kobbersmed Nielsen i Horsens, samt Eksamen paa Teknologisk Institut i København, var først etabl. i Esbjerg, og begyndte Forretning i Grindsted i 1913, blandt de større Bygningsarbejder som Andreasen har medvirket ved, bør nævnes Realskolen i Esbjerg, Sanatoriet i Gjesing samt Grindsted Stationsbygning og den nye Kommuneskole. Andreasen er Formand og Kasserer i Spareforeningen »Julens Glæde«.



S. Th. Rasmussen
Lærer.



H. C. Andreasen
Blikkenslager.



Marinus Jensen
Savværksejer.

Ph. Plesner-Bloch, Tømrmester, f. 1876 i Nykøbing F., lært hos L. Saunte i Skovshoved, derefter uddannet som Tegner igennem 6 Aar paa forskellige Tegnestuer i København og Provinsen, af særlige Arbejder Plesner-Bloch har opført, bør nævnes Realskolen og de to store Forretningsbygninger paa Torvet i Grindsted, samt flere private Bygninger og Gaarde. Plesner-Bloch er Tillidsmand for

Husmandsbrandkassen og i Bestyrelsen for flere lokale Foreninger.

P. Bejer Jensen, Skrædermester, f. 1878 i Gram, lært Professionen hos F. Pedersen, Arnum, og etabl. sin nuværende Forretning i 1905, som nu er Grindsteds største Skræder- & Herreekviperingsforretning.



P. Bejer Jensen
Skrædermester.



Th. Plesner Bloch
Tømrmester.



S. Elbæk
Smedemester.

Søren Elbæk, Smedemester, f. 1881 i Ansager, udlært hos Smedemester Nik. Larsen, Ansager, og derefter arbejdet i forskellige Byer, blev etabl. i Grindsted 1906, driver Grovsmedeforretning med Vogn og Hestebeslag som Specialitet.

Marinus Jensen, Savværksejer, f. 1880 i Krog Sogn, lært Tømmerfaget hos Chr. Præstegaard i Grindsted, fra 1897—01, derefter arbejdet paa Præstegaards Tømmerlager til 1912, da han overtog Savskæreriet og siden er det ved et energisk Arbejde drevet stærkt op, og beskæftiger nu til Stadighed 3 a 4 Mand.